

פרשת בשלח תשע"ד
כאיש אחד בלב אחד

שמות פרק י"ד

(ו) וּפְרַעַה הַקָּרִיב וַיִּשְׂאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת עֵינֵיהֶם וְהָיָה מִצְרַיִם נֹסֵעַ אַחֲרֵיהֶם וַיִּירָאוּ מֵאֵד וַיִּצְעֲקוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל יְקֹנָק: ... (יז) וַאֲנִי הִנְנִי מַחֲזִק אֶת לֵב מִצְרַיִם וְנִבְאוּ אַחֲרֵיהֶם וְאֶכְבְּדָה בְּפָרְעָה וּבְכָל חֵילוֹ בְּרָכְבוֹ וּבְפָרְשָׁיו: (יח) וַיִּדְעוּ מִצְרַיִם כִּי אֲנִי יְקֹנָק בְּהַכְבְּדִי בְּפָרְעָה בְּרָכְבוֹ וּבְפָרְשָׁיו:

רש"י

(ו) **ופרעה הקריב** - היה לו לכתוב ופרעה קרב, מהו הקריב, הקריב עצמו ונתאמץ לקדם לפניו, כמו שהתנה עמהם: **נסע אחריהם** - בלב אחד כאיש אחד. דבר אחר והנה מצרים נוסע אחריהם, ראו שר של מצרים נוסע מן השמים לעזור למצרים. תנחומא: **ויצעקו** - תפשו אומנות אבותם. באברהם הוא אומר (בראשית יט כז) אל המקום אשר עמד שם, ביצחק (שם כד סג) לשוח בשדה, ביעקב (שם כח יא) ויפגע במקום:

שמות פרק י"ט פסוק ב

וַיִּסְעוּ מִרְפִּידִים וַיָּבִיאוּ מִדְבַר סִינִי וַיַּחֲנוּ בְּמִדְבַר וַיִּחַן שָׁם יִשְׂרָאֵל נֶגֶד הַקָּהַר:

רש"י

ויסעו מרפידים - למה הוצרך לחזור ולפרש מהיכן נסעו, והלא כבר כתב שברפידים היו חונים, בידוע שמשם נסעו, אלא להקיש נסיעתן מרפידים לביאתן למדבר סיני, מה ביאתן למדבר סיני בתשובה, אף נסיעתן מרפידים בתשובה: **ויחן שם ישראל** - כאיש אחד בלב אחד, אבל שאר כל החניות בתרעומת ובמחלוקת: **נגד ההר** - למזרחו, וכל מקום שאתה מוצא נגד, פנים למזרח:

שמות פרק ט"ו פסוק י"ט

כִּי בָּא סוֹס פְּרַעַה בְּרָכְבוֹ וּבְפָרְשָׁיו בָּיָם וַיִּשָּׁב יְקֹנָק עֲלֵהֶם אֶת מֵי הַיָּם וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל הִלְכוּ בַיַּבֵּשָׁה בְּתוֹךְ הַיָּם:

העמק דבר

כי בא וגו'. יש להבין תכונת זה הפסוק אם הוא מהשירה כצורת הכתיבה. או הוא סיפרו טעם. מה זה בא להודיענו מה שכבר נתבאר יפה הסיבה שהגיענו לשיר. אלא העיקר הוא סמוך ענין לתפלה הקודמת ה' ימלך לע"ו. וידוע כי בשעה שיגיע זה הענין הנעלה. יגבר כח הדין וצרוף גדול גם בישראל. עד שאמרו בסנהדרין דצ"ח ב' שא' עולא ועוד אמוראי ייתי ולא אחמיטה. מש"ה בא סיוס השיר. דמכ"מ נכון לבנינו בטוח בה' שלא נהיה נשטפין בדין. שהרי בא סוס פרעה וגו': **ובני ישראל הלכו ביבשה בתוך הים**. באותה שעה שכבר היו המצרים נשטפים בכח הדין הקשה. והיה באמת כח הדין גם על ישראל כמשי"כ לעיל י"ד כ"ט. אבל הרי מכ"מ הלכו ביבשה בעת שהיה כבר מצד אחר שטף הים. וכך יהיה לעתיד. דאע"ג שיהיה קשה לסבול כח הדין אבל לבטח לא נהיה נשטפין בדין:

ספר שם משמואל - פרשת בשלח - שנת תרע"ח

ועוד רחש לבי לומר בזה דבר חדש. דהנה לכאורה בלתי מובנים דברי המדרש דחשב אדה"ר בהדי אבות דלא אמרו שירה, הלא מפורש בכמה מדרשות דמזמור שיר ליום השבת אדה"ר אמרהו, וכן הוא בתרגום שיה"ש, וכמה מן הדוחק לומר שמדרשים חלוקים הם. אך לפי דרכנו הנ"ל י"ל דתרתני מילי נינהו, דהמדרש מדבר משירה כזו ששכינה מדברת מתוך גרונו שע"ז נאמר פ"י פתחה בחכמה, בשביל שזכו לבחי' החכמה זכו לדיבור כזה שהשכינה מדברת מתוך גרונו, שלשירה רמה ונשאה כזו היתה מתבקשת שלימות ההרכבה בפרט ובכלל כנ"ל, ושירה כזו לא נמצאה כלל לקדמונים אפי' לאדה"ר, אבל שירה נבואית בפשיטות איננה זקוקה להשלמת הרכבת הכלל, ודי בהשלמת הרכבת הפרט, וע"כ מזמור שיר ליום השבת אדה"ר אמרהו. וי"ל דזה נמי הטעם שמצינו אח"כ שירה ליחידים ולא נצרך לומר שלאחר הפתיחה היתה יכולת גם ליחידים לומר שירה, אלא בפשיטות ששירות אלו שלא היתה שכינה מדברת מתוך גרונו לא היו נזקקים להתכללות הכלל כולו: ולפי האמור י"ל דהא דלא אמרו הקדמונים אדה"ר והאבות הקדושים שירה, כי כמו שהדיבור הגשמי דהוא חותם האדם לא יתכן אלא אחר השלמת הרכבתו, כן דיבור השירה שהוא הדיבור הרוחני ותכלית צורת האדם שהוא מדבר אינו חל אלא כשתושלם ההרכבה בתכלית, והיינו הרכבת הכלל כולו, דכמו שיש באדם הפרטי מוח ולב נפש רוח ונשמה, כן היא בכלל ישראל, זה בחי' מוח ושכל, וזה בחי' לב וכו' ובהתאחדותם כאיש אחד חברים נשלמת הרכבת הכלל, וכאשר נשלמת ההרכבה בפרט ובכלל אז יתכן שיצלח עליהם רוח השיר, וזה הי' על הים שנשלמה הרכבת הפרט והכלל. והיינו דהנה בזוה"ק (נ"ד ע"ב) הקשה אשירה נשיר מבעי לי' מאי אשירה אלא בגין דהוו משבחין תושבחתא דמטרנותא, עכ"ל. ויש לפרש לפי דרכנו שכל ענין השירה יתכן רק מצד הרכבת והתאחדות כל קהל ישראל דהוא כנסת ישראל ונקראת מטרנותא בלשון הזוה"ק כידוע, וע"כ כתיב אשירה בלשון יחיד משום דהיו כאיש אחד בלב אחד, דוגמת מ"ש ויחן שם ישראל נגד ההר, דדרשו ז"ל כאיש אחד בלב אחד, ונראה שזכו לזה משום דבאמת כל ישראל הם כאיש אחד אלא שהגשמיים מפסיקה, ובאשר אז באו לבחי' אמונה שהיתה בתכלית הביטול לרצון השי"י, שוב לא תפס כל אחד מקום לעצמו וחזרו כולם להיות אחד, ובפשיטות מצד מסירת הנפש שוב לא היו הגופים מפסיקים: